7/2023 261 -3-
SÜRELİDİR

T. C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.004/(16)1999

24.05.2000

KONU :

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: a) Başbakanlığın 23.05.2000 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-148/2617 sayılı yazısı.
b) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nın 15.05.2000 tarihli ve KAN. KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-5602 sayılı yazısı.
c) 07.02.2000 tarihli ve B.02.1.DİE.0.11.00.02-906/47 sayılı yazı.

Samsun Milletvekili Musa UZUNKAYA'nın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ve Sayın Başbakanımızca da kendileri adına koordinatörlüğümde cevap verilmesi tensip olunan; ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 98 inci maddesi uyarınca yazılı soruya çevrilen 6/372-3482/8552, 7/2023 sayılı önerge konusunda Devlet Bakanlığı'ndan alınan ilgi (c) yazı ve ekinin suretleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerine arz ederim.

Recep ÖNAL
Devlet Bakanı

Eki :
Yazı ve ekinin suretleri

7/2023 262 -4-

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ
BAŞKANLIĞI

SAYI: B.02.1.DİE.0.11.00.02.906/47

KONU: Bilgi

07/02/2000

T.C.
DEVLET BAKANLIĞINA
(Sayın Recep ÖNAL)

İLGİ: 31.01.2000 tarih ve B.02.0.004/(15)399 sayılı yazınız.

Samsun Milletvekili Sayın Musa UZUNKAYA'nın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği sorulara ilişkin açıklamalar ektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Tunca TOSKAY
Devlet Bakanı

EK: Açıklama

08.02.2000
549

Tel: (312) 417 64 40 (Santral-49 Hat)
(312) 425 45 97
Telefax: (312) 425 33 87-418 35 60
Telex: (312) 46 347 DİE TR
Adres: Necatibey cad. No: 114 06100/ANKARA

7/2023 -5-
263

FİYAT İNDEKSLERİNİN AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNE UYUMU

Genel bir ifadeyle enflasyon, fiyatlar genel düzeyindeki artışlar olarak tanımlanmaktadır. Fiyatlar genel düzeyindeki değişimler de Fiyat İndeksleriyle ölçülmektedir.

Devlet İstatistik Enstitüsü iki tür Fiyat İndeksi hesaplamakta ve yayınlamaktadır.

1- Tüketici Fiyatları İndeksi
   a) Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları İndeksi
   b) Kırsal Yerler Tüketici Fiyatları İndeksi
2- Toptan Eşya Fiyatları İndeksi

Enstitümüz kamuoyuna duyurduğu tüm istatistiklerde olduğu gibi Fiyat İndekslerinde de karşılaştırılabilirliği ve dünyadaki gelişmelere uyumu sağlamak açısından uluslararası geçerliliği olan kavram, yöntem, kaynak ve sınıflamalara göre bilgiler derlenmekte, hesaplanmakta ve yayınlanmaktadır.

Enstitümüzce hesaplanıp yayınlanmakta olan 1994 Temel Yıllı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları ve Toptan Eşya Fiyatları İndeksleri, Birleşmiş Milletler, Uluslararası Çalışma Örgütü, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı, Avrupa İstatistik Ofisi gibi uluslararası kuruluşların İstatistik Ofislerinin önerilerine mümkün olabildiğince uyarlanarak hesaplanmakta ve yayınlanmaktadır. Ayrıca uluslararası kuruluşların konu ile ilgili toplantıları takip edilmekte, dökümanları incelenmekte ve alınan kararlar doğrultusunda yeni kurulacak indekslerde gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

Uluslararası İstatistik Ofisleri belirli aralıklarla üye ülkelerinin Fiyat İndekslerinin yöntemlerini yayınlamaktadır. Enstitümüz uzmanları bu süreli kaynakları zaman zaman takip etmektedir. Ayrıca Enstitümüz ülkemizin gelişmekte olan ekonomik ve sosyal yapısındaki değişimleri Fiyat İndekslerine yansıtabilmek amacıyla, belli aralıklarla indeks sepetlerini, ağırlık ve temel yıl fiyatları gibi değişkenleri güncelleştirmektedir.

En son elde edilen kaynaklara göre Avrupa Birliği ülkelerinin yayınlamakta oldukları Fiyat İndekslerinin hesaplama yöntemi, temel yıl bilgileri, madde sayıları gibi bazı özet bilgiler ekteki tablolarda verilmektedir.

Ayrıca Enstitümüz 1994 Temel Yıllı İndeksleri 2001 Temel Yıllı olarak güncelleştirmeyi çalışma programına koymuş ve bu doğrultuda Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler İstatistik Ofisleri ile girişimde bulunarak araştırmalarını sürdürmektedir.

İndeks rakamlarında geriye doğru düzeltme yapılması mümkün değildir. Ancak bir yöntem farklılaşması olduğu taktirde seçilen yeni temel yıl ve daha sonrası için hesaplamalar en güncel şekilde uygulanarak, iki yöntem ve sonuçlar arasındaki farklar gerekçeli olarak kamuoyuna açıklanmaktadır.

ABD VE AB ÜLKELERİNİN ÜRETİCİ VE TOPTAN FİYAT İNDEKSLERİ YÖNTEM KARŞILAŞTIRMASI

	İNDEKSİN ADI	HESAPLAMA YÖNTEMİ	TEMEL YIL	MADDE SAYISI	FİYAT DERLENEN İŞYERİ SAYISI	ORTALAMA DERLENEN FİYAT SAYISI	FİYATLARA KDV vb. VERGİ	SINIFLAMA
A.B.D.	ÜRETİCİ FİYAT İNDEKSİ	LASPEYRES	1982	İÇ PİYASAYA YÖNELİK MADDELERİN TAMAMI HİZMETLERİN % 40 YAKLAŞIK TOPLAM 100 000 MADDE	25 000	110 000	HARİÇ	BİRLEŞİK DEVLETLERSTANDART ENDÜSTRİYEL SINIFLAMASI
BELÇİKA	TOPTAN FİYAT İNDEKSİ	LASPEYRES	1980				HARİÇ	NACE 11-49 KATEGORİLERİ
DANİMARKA	TOPTAN EŞYA FİYATLARI İNDEKSİ	LASPEYRES	1990	1700		5 000	HARİÇ	
ALMANYA	ÜRETİCİ FİYAT İNDEKSİ	LASPEYRES	1991		7300	18500	HARİÇ	
HOLLANDA	ÜRETİCİ FİYAT İNDEKSİ	LASPEYRES	1990				İÇ-DIŞ PİYASA AYRIMINDA	NACE
İSVİÇRE (Aday Ülke)	ÜRETİCİ FİYAT İNDEKSİ							NACE REV.1 YAPISINDA
TÜRKİYE (Aday Ülke)	TOPTAN EŞYA FİYATLARI İNDEKSİ	LASPEYRES	1994	678	1287	5176	DAHİL	USSS REV.3
AVUSTURYA			1986	362			HARİÇ	
FİNLANDİYA	ÜRETİCİ FİYAT İNDEKSİ		1985	1690				NACE REV. 1
FRANSA	ENDÜSTRİYEL SATIŞ FİYAT İNDEKSİ		1980				HARİÇ	FRANSIZ ÜRÜNLER SINIFLAMASI
YUNANİSTAN	TOPTAN EŞYA FİYATLARI İNDEKSİ		1980	906		3150		SANAYİ İÇİN NIPRO
İRLANDA	ÜRETİCİ FİYAT İNDEKSİ		1985		700	4000		TARIM İÇİN EEG SINIFLAMALARI ENDÜSTRİYEL SINIFLAMA
İTALYA	ÜRETİCİ FİYAT İNDEKSİ		1990					
LÜKSEMBURG	ÜRETİCİ FİYAT İNDEKSİ		1985	1480	115			NACE
İSPANYA	TOPTAN EŞYA FİYATLARI İNDEKSİ		1974					
İSVEÇ	ÜRETİCİ FİYAT İNDEKSİ							
İNGİLTERE			1990		3500			1980 SIC

KAYNAKLAR:

ULUSLARARASI PARA FONU (IMF), WEB SİTESİ, EYLUL 1999

SOURCES AND METHODS PRODUCER PRICE INDECES, 1996, OECD, YÖNTEM KİTABI

ABD VE AB ÜLKELERİNİN TÜKETİCİ FİYAT İNDEKSLERİ YÖNTEM KARŞILAŞTIRMASI

	İNDEKSİN ADI	HESAPLAMA YÖNTEMİ	TEMEL YIL	MADDE SAYISI	ORTALAMA DERLENEN FİYAT SAYISI	ANA GRUP SAYISI	MEVSİMSEL DÜZELTME	İKAME VE KALİTE DEĞİŞİMİ	SINIFLAMA
ALMANYA	Tüm özel hanehalklarına ilişkin Tüketici Fiyat İndeksleri	LASPEYRES	1995	750	350000				
A.B.D.	Kentsel yerler tüketici fiyat indeksi	LASPEYRES	1982-1984	305	80000	8	Uygulanır	Uygulanır	
DANİMARKA	Tüketici Fiyat İndeksi	LASPEYRES	Ağırlık temeli; 1994 Fiyatlar; 1980		25000				
FİNLANDİYA	Tüketici Fiyat İndeksi	LASPEYRES	1990		45000				
HOLLANDA	Hanehalklarına ilişkin Tüketici Fiyat İndeksi	LASPEYRES	1995						COICOP COICOP
İNGİLTERE	Perakende Fiyat İndeksi	LASPEYRES-ZİNCİRLEME	1987	630	120000	14	Uygulanmaz		
İRLANDA	Tüketici Fiyat İndeksleri	LASPEYRES	1996		45000				
İSPANYA	Tüketici Fiyat İndeksi	LASPEYRES	1992	471	150000				
İSVİÇRE (Aday Ülke)	Tüketici Fiyatları İndeksi	LASPEYRES	1993	200	100000	8	Uygulanır	Uygulanır	
LÜKSEMBURG	Tüketici Fiyat İndeksi								
MALTA (Aday Ülke)	Perakende Satış Fiyatları İndeksleri								
POLONYA (Aday Ülke)	Tüketici Fiyat İndeksi	LASPEYRES					Uygulanır	Uygulanır	
PORTEKİZ	Tüketici Fiyatları İndeksi	LASPEYRES	1997	712	92000		Uygulanır	Uygulanır	
TÜRKİYE (Aday Ülke)	1994=100 Temel Yıllı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları İndeksi	LASPEYRES	1994	410	88400	10	Uygulanır	Uygulanır	
AVUSTURYA	Tüketici Fiyat İndeksi	LASPEYRES	1996	700					
BELÇİKA	Tüketici Fiyat İndeksi	LASPEYRES	1996						
FRANSA	Hanehalklarına ilişkin Tüketici Fiyat İndeksi	LASPEYRES							COICOP
YUNANİSTAN	Tüketici Fiyat İndeksi								
İTALYA	Ulusal Tüketici Fiyat İndeksi	LASPEYRES	1995						
İSVEÇ	Tüketici Fiyat İndeksi	UZUN DÖNEM-KISA DÖNEM LİNKLİ ZİNCİRLEME İNDEKS		330	24000		Uygulanmaz		

KAYNAKLAR:

ULUSLARARASI PARA FONU (IMF), WEB SİTESİ, EYLUL 1999

SEÇİLMİŞ BAZI ÜLKELERDE TÜKETİCİ FİYATLARI İNDEKSLERİ, STATISTICAL SOURCES AND METHODS, (1994), ILO, SURELI YAYIN,

SOURCES AND METHODS CONSUMER PRICE INDECES, 1996, OECD, YÖNTEM KİTABI

7/2023